

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาถือเป็นการพัฒนาที่มีความสำคัญยิ่ง เมื่อมนุษย์ได้รับการศึกษา มีความรู้ มีความสามารถในการดำรงชีวิต อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ส่งผลให้ประเทศมีการพัฒนา เป็นประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้า ในการที่จะพัฒนามนุษย์นั้นมนุษย์ทุกคนต้องได้รับการ พัฒนาที่เท่าเทียมกันตามสิทธิ์ที่พึงจะได้รับ ไม่ว่ามนุษย์บุคคลนั้นจะเป็นคนที่มีความปกติหรือ บุคคลที่มีความต้องการพิเศษก็ตาม ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นั้นทุกคนมีสิทธิ์ที่จะได้รับ การพัฒนาทางด้านการศึกษาที่เท่าเทียมกันตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 10 ที่ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกัน ในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการ ศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การ สื่อสารและการเรียนรู้หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเอง ได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษา ขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ ต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสมโดย คำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น” (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 8)

การจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ เป็นการเปิดโอกาสในการที่จะ ให้บริการทางการศึกษาแก่ประชาชนทุกคนให้เท่าเทียมกันอันเป็นนโยบายของรัฐ ไม่ว่าบุคคล นั้นจะเป็นคนพิการหรือเป็นคนปกติก็ตาม การให้การศึกษาเป็นทางหนึ่งที่จะช่วยให้เด็กที่มีความ ต้องการพิเศษมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ได้มีโอกาสประสบความสำเร็จในด้านการ เรียนและประกอบอาชีพ ตลอดจนพัฒนาการทางด้านอารมณ์และสังคมด้วย (ผดุง อารยะ วิทยุ. 2533 : 3 – 6) การจัดการศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม จึงเป็นรูปแบบหนึ่งของการจัด

การศึกษาที่ให้โอกาสแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้มีโอกาสเข้าเรียนร่วมกับนักเรียนปกติ เพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้พัฒนาเต็มศักยภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ สามารถช่วยเหลือตนเองได้ และใช้ความสามารถที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์แก่สังคม (สมศักดิ์ ชุ่มกลัด. 2544 :1 - 2) ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นหน่วยงาน ระดับกรมสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่หลักในการจัดการศึกษาภาคบังคับให้แก่ เด็กไทยทุกคน โดยมีโรงเรียนประถมศึกษากระจายอยู่ในทุกตำบล ได้ตระหนักในสิทธิพื้นฐาน ของเด็กทุกคนที่จะได้รับโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถให้เต็มศักยภาพของเด็กแต่ละคนดังกล่าว จึงได้ขยายโอกาสทางการศึกษาให้กับ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้เข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษา โดย พัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาพิเศษมาเป็นลำดับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529 (สำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541 :3) และเนื่องจากการจัดการศึกษาพิเศษใน โรงเรียนเป็นเรื่องค่อนข้างใหม่สำหรับโรงเรียนที่สอนนักเรียนปกติโดยทั่วไป แต่เมื่อมีเด็กที่มี ความต้องการพิเศษในเขตบริการมาแจ้งเข้าเรียน โรงเรียนต้องจัดการศึกษาพิเศษในรูปแบบ การเรียนร่วมให้ เพื่อให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ดังนั้นการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเรียน ร่วมจะมีสภาพการดำเนินงานในด้านต่างๆ อาจจะไม่พร้อมเท่าที่ควร ซึ่งจะทำให้เกิดปัญหา และอุปสรรคในหลายๆ ด้าน เช่น โรงเรียนอาจพบกับสภาพปัญหาในการดำเนินงานด้านการ เรียนการสอน การบริหารการศึกษาพิเศษ การสร้างความเข้าใจร่วมกันกับผู้ปกครองและ ชุมชน ฯลฯ ในปีการศึกษา 2543 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ กำหนดรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อการเรียนร่วม โดยมีเป้าหมายที่จะช่วยให้ โรงเรียนสามารถจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถบูรณาการทรัพยากรและอื่นๆ ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าทั้งกับเด็กปกติและเด็กที่มีความ ต้องการพิเศษ และสอดคล้องกับหลักการปฏิรูปการศึกษาภายใต้ภาวะจำกัดทั้งในด้าน งบประมาณและบุคลากร (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 79) สำหรับการจัดการศึกษาพิเศษในรูปแบบการจัดการเรียนร่วมกรุงเทพมหานครเริ่มดำเนินการ จัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิการ ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 8 แห่ง เมื่อปี พ.ศ. 2534 ต่อมาในปี 2549 ได้ขยายโครงการเพิ่มเป็น 71 โรงเรียน เพื่อเป็นการรองรับ สำหรับจำนวนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่เพิ่มมากขึ้น โดยมุ่งให้เด็กที่มีความต้องการ พิเศษได้รับการช่วยเหลือและสนับสนุนด้านการศึกษาให้ได้รับเท่าเทียมกันกับเด็กปกติ

ตลอดจนการจัดการเรียนที่เหมาะสม มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเตรียมให้ความช่วยเหลือได้อย่างถูกต้องเหมาะสมเพื่อการพัฒนา ตลอดจนการร่วมมือกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ในการให้ความช่วยเหลือสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษและผู้วิจัยเอง ได้รับแต่งตั้งให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนวัดศรีบุญเรือง สำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนร่วมตามศักยภาพและความต้องการของเด็กแต่ละบุคคลหลังจากที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษพบว่าได้ประสบกับปัญหาในการจัดการเรียนร่วมในด้านต่างๆ ทำให้การจัดการเรียนร่วมไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรและเมื่อได้มีโอกาสพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้รับผิดชอบทางการศึกษาพิเศษโรงเรียนต่างๆ ในสังกัดกรุงเทพมหานครขณะที่มีการอบรมสัมมนาครูการศึกษาพิเศษก็ได้ทราบว่าในโรงเรียนต่างๆ ที่สังกัดกรุงเทพมหานครก็ประสบปัญหาต่างๆ เช่นกันทำให้การพัฒนาและการขยายตัวในการจัดการเรียนร่วมในกรุงเทพมหานครเป็นไปอย่างช้า ทำให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษหลายๆ คนขาดโอกาสที่จะพัฒนาศักยภาพให้เท่าเทียมหรือใกล้เคียงกับบุคคลทั่วไป ตลอดจนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาระดับปัญหาการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อให้บุคคลที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนร่วมได้ทราบถึงระดับของปัญหา ตลอดจนหาวิธีการป้องกันและแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อช่วยให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับการพัฒนาตามศักยภาพ และตรงกับความสามารถในทุกๆ ด้านได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัญหาการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และผู้ปกครองนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ทั้งโดยรวมและรายด้าน
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับปัญหาการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และผู้ปกครองผู้ปกครองนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ทั้งโดยรวมและรายด้าน
3. เพื่อเปรียบเทียบระดับปัญหาการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ตามขนาดของโรงเรียน

4. ศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร

สมมติฐานการวิจัย

1. โรงเรียนเรียนร่วม สังกัดกรุงเทพมหานครตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอน และผู้ปกครองนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีระดับปัญหาการจัดการเรียนร่วม ต่างกัน
2. โรงเรียนเรียนร่วม สังกัดกรุงเทพมหานครที่มีขนาดต่างกันมีระดับปัญหาการจัดการเรียนร่วมแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาปัญหาการจัดการเรียน โดยกระบวนการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) ในโรงเรียนเรียนร่วมสังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2549 ซึ่งมีองค์ประกอบหลัก 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านนักเรียน (S : Students)
2. ด้านสภาพแวดล้อม (E : environment)
3. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A : Activities)
4. ด้านเครื่องมือ (T : Tools)

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาปัญหาการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร โดยมีขอบเขตดังนี้

1. ประชากร ได้แก่ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และผู้ปกครองนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2549 จำนวน 5,512 คน ผู้บริหาร 71 คน ครูผู้สอน 3,831 คน และผู้ปกครอง 1,610 คน โดยแบ่งตามขนาดของโรงเรียนดังนี้

1.1 โรงเรียนขนาดเล็ก

1.1.1 ผู้บริหาร	จำนวน 4 คน
1.1.2 ครูผู้สอน	จำนวน 44 คน

1.1.3 ผู้ปกครองนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	จำนวน 48 คน
1.2 โรงเรียนขนาดกลาง	
1.2.1 ผู้บริหาร	จำนวน 18 คน
1.2.2 ครูผู้สอน	จำนวน 453 คน
1.2.3 ผู้ปกครองนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	จำนวน 292 คน
1.3 โรงเรียนขนาดใหญ่	
1.3.1 ผู้บริหาร	จำนวน 49 คน
1.3.2 ครูผู้สอน	จำนวน 3,334 คน
1.3.3 ผู้ปกครองนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	จำนวน 1,270 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอน และผู้ปกครองนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนร่วม สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2549 ได้กลุ่มตัวอย่างโดยการรวมประชากรทั้งหมดแล้วเปิดตารางเครจซี่และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 359 คน แลื่อนำมาเทียบสัดส่วนจำนวนของผู้บริหารโรงเรียน จำนวนครูผู้สอน และจำนวนผู้ปกครอง และเทียบสัดส่วนตามขนาดของโรงเรียน โดยได้กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก 4 คน ขนาดกลาง 18 คน ขนาดใหญ่ 49 คน รวมผู้บริหารโรงเรียน 71 คน ครูผู้สอน โรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 2 คน ขนาดกลางจำนวน 24 คน และขนาดใหญ่จำนวน 177 คน รวมครูผู้สอนจำนวน 203 คน และผู้ปกครองนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 3 คน ขนาดกลางจำนวน 15 คน และขนาดใหญ่จำนวน 67 คน รวมผู้ปกครองนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจำนวน 85 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่

3.1.1 สถานภาพของบุคลากร

- 1) ผู้บริหารโรงเรียน
- 2) ครูผู้สอน
- 3) ผู้ปกครองนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

3.1.2 ขนาดของโรงเรียน

- 1) ขนาดเล็ก
- 2) ขนาดกลาง
- 3) ขนาดใหญ่

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ ระดับปัญหาการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านนักเรียน ด้านสภาพแวดล้อม ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านเครื่องมือ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่ง ผู้บริหาร โรงเรียนหรือรักษาการแทนผู้บริหารโรงเรียนเรียนร่วม สังกัดกรุงเทพมหานคร
2. ครูผู้สอน หมายถึง ครูที่รับผิดชอบสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนร่วม สังกัดกรุงเทพมหานคร
3. ผู้ปกครอง หมายถึง พ่อ แม่ หรือบุคคลอื่นที่ให้การดูแลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่เรียนในโรงเรียนเรียนร่วม สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 71 โรงเรียน
4. การเรียนร่วม หมายถึง การจัดการเรียนการสอนให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนร่วมกับเด็กปกติในรูปแบบที่เหมาะสมกับสภาพความพิการ และความสามารถของแต่ละบุคคล
5. ปัญหา หมายถึง ปัญหาในการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนสังกัด ในกรุงเทพมหานคร ตามกรอบการจัดการเรียนร่วมตามโครงสร้างซีท (SEAT) ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านนักเรียน ด้านสภาพแวดล้อม ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านเครื่องมือ ดังนี้
 - 5.1 ด้านนักเรียน หมายถึง นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนปกติที่เรียนในโรงเรียนเรียนร่วม สังกัดกรุงเทพมหานคร
 - 5.2 ด้านสภาพแวดล้อม หมายถึง สภาพทั่วไปๆ ที่สนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนไม่ว่าจะเป็นสภาพแวดล้อมทางกายภาพและบุคคลที่เกี่ยวข้องในสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เช่น พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้บริหาร ครูการศึกษาพิเศษ ครูทั่วไป นักการภารโรง นักกายภาพบำบัด นักแก้ไขการพูดและภาษา แพทย์เฉพาะทาง นักสังคมสงเคราะห์ และเพื่อนหรือบุคคลอื่นๆ รอบด้าน เป็นต้น
 - 5.3 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง การบริหารจัดการหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษตลอดจนกระบวนการจัดการเรียนการสอน การจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) การจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) เทคนิคการสอน การวัดผลประเมินผล และการรายงานความก้าวหน้าของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ รวมไปถึงการรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียน และการบริหาร

จัดการชั้นเรียนเพื่อพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนทั่วไปได้พัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

5.4 ด้านเครื่องมือ หมายถึง นโยบาย งบประมาณ สิ่งอำนวยความสะดวก รวมไปถึงเทคโนโลยี ที่ช่วยให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร เข้าถึงอาคารสถานที่ สื่อและบริการต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

6. ขนาดโรงเรียน หมายถึง ระดับของโรงเรียนที่จัดการเรียนร่วม ในสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่จัดแบ่งไว้ดังนี้

6.1 โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 1 – 400 คน

6.2 โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 401 - 800 คน

6.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมากกว่า 800 คน

(แหล่งข้อมูล : สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษาครั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลแก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดโครงการเรียนร่วมในกรุงเทพมหานครนำไปประกอบในการกำหนดแผนการพัฒนาการจัดการเรียนร่วม และปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพ และความต้องการ ตามระดับความสามารถของเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละบุคคลเพื่อการพัฒนาที่เป็นประโยชน์แก่สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY